

РИСКОВИ ФАКТОРИ ЗА РАБОТЕЩИТЕ В НОЩНИ ЗАВЕДЕНИЯ И УДОВЛЕТВОРЕНОСТ ОТ ТРУДА

проф. д.ик.н. Желю Владимиров, jeve@feb.uni-sofia.bg

гл. ас. д-р Олимпия Ведър, olympiavedar@abv.bg

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Стопански факултет

RISK FACTORS FOR EMPLOYEES IN NIGHT ESTABLISHMENTS AND WORK SATISFACTION

Prof Zhelyu Vladimirov, jeve@feb.uni-sofia.bg

Assistant-Professor Olympia Vedar, olympiavedar@abv.bg

Sofia University St Kliment Ohridski

Faculty of Economics and Business

***Abstract:** The paper presents some results of the empirical survey on risk factors for employees in the night establishments and their work satisfaction. It is based on data of 240 employees from Bulgaria. The results show that mainly young people work in the night establishments, and for most of them this is a first job. Regardless of the strength of certain risk factors, the majority of them are satisfied with the present work, although they see this job mostly as temporary.*

***Key words:** night establishments, safety and health, risk factors, satisfaction*

1. Въведение

„Работодателят е длъжен да осигури здравословни и безопасни условия на труд, така че опасностите за живота и здравето на работника или служителя да бъдат отстранени, ограничени или намалени.“ (Кодекс на труда, чл. 275)

Осигуряването на безопасността при работа, създаването и поддържането на здравословни условия на труд и живот е мултидисциплинарна област. Изучаването, анализирането и преодоляването на проблемите, свързани с безопасността и условията на труда, помагат за намаляване на рисковете при работа, защитавайки здравето на хората и пестейки време и пари на организациите, т.е. избягва се или поне се ограничава чисто човешката и икономическа „цена“, която иначе всички ние трябва да платим по един или друг начин.

Основната **цел** на настоящата статия е разкриване на някои рискови фактори и удовлетвореността от работата на служителите в нощни заведения. **Обект** на изследването са 240 служители в нощни заведения, а **предметът** се отнася до тяхната оценка относно рисковите фактори в работата и общата удовлетвореност от труда. Целта на разработката е конкретизирана в няколко **задачи**, които задават и структурата на текста: представяне на нормативните условия за преодоляване на рисковите фактори; провеждане на емпирично изследване сред служители в нощни заведения в страната;

анализ на получените данни; изводи и препоръки. Анализът включва честотни разпределения и крос-таблици по някои ключови социални и демографски признаци.

2. Нормативни предпоставки за преодоляване на рисковите фактори и компенсиране условията на труд в Р България

Националната нормативна база, касаеща условията на труд, има разнороден и разнопосочен характер. Тя съдържа международни, национални и отраслови актове и стандарти, които са с различна правна сила. Общият им брой е над 500 [3]. Към този момент голяма част от актовете са синхронизирани с европейското законодателство. Република България е ратифицирала също така почти всички конвенции и препоръки на Международната организация на труда.

Нормативните изисквания важат за всички отрасли, предприятия и организации (разбира се, със съответните уточнения и специфициране), но когато се заговори за професионален и здравословен риск, на преден план излизат „тежките“ производства и свързаните с тях професии и длъжности – миньори, строители, пилоти, шофьори, пожарникари и т.н. Факт е, обаче, че няма труд без риск и това насочи нашето внимание към една почти неизследвана област – трудът на хората, работещи в нощни заведения. Без претенции за изчерпателно обхващане на тематиката, с изследването, което представяме в настоящата статия, ще се опитаме да очертаем някои основни проблеми.

Съществува ясна регламентация на условията и ограниченията, при които може да се открие и впоследствие да работи едно заведение, а така също и за изискванията и документите, свързани с осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на служителите. Специално за заведенията за хранене (ресторанти, пицарии, барове, кафе-аперитиви, бирарии, заведения за бързо хранене и др.) има над 40 документа отнoсно ЗБУТ [2].

Съгласно *Рамкова директива на ЕС 89/391* [4] за всяко работно място трябва да се направи **оценка на риска** и в зависимост от отчетения резултат да се планират и внедрят адекватни мерки за превенция на риска и за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд. За целите на нашето изследване се интересуваме обаче само от това, как хората, работещи в нощните заведения, възприемат и се отнасят към рисковите фактори в тяхната работа.

Условията на труд представляват съвкупност от първични и вторични елементи на производствената среда и производственото оборудване, които пряко или косвено оказват влияние върху живота, здравето и работоспособността на човека в процеса на неговата трудова дейност. Съгласно основния нормативен документ в тази област – Закона за здравословни и безопасни условия на труд – здравословни и безопасни са тези условия, които не водят до възникването на професионални заболявания и трудови злополуки в процеса на работа, като създават предпоставки за психическо и социално благополучие на заетите лица [1].

Факторите на работната среда, които пряко влияят върху хората са: *интензивност на труда; монотонност на труда; технически средства; санитарно-хигиенни условия на труда; режим на труд и почивка*. За всеки от тези фактори съществуват правила, препоръки и изисквания, чието неспазване може да доведе до редица негативни последици, т.е. всеки от гореспоменатите фактори крие някакви **рискове**.

3. Резултати от емпирично изследване на рисковете от труда и удовлетвореността от работата сред служители от нощни заведения

Конкретен повод за провеждане на емпиричното изследване стана поставеният от студенти проблем по време на занятие по УЧР. Обсъждайки темата за безопасни и

здравословни условия на труд, беше повдигнат въпроса дали тези условия се спазват в ношните заведения. За наше учудване се оказа, че тази област е почти неразработена, доколкото примерите в учебниците и литературата се отнасят главно до тежки професии като миньори, работещи на голяма надморска височина, под водата и т.н. Не можахме да открием нито една публикация, касаеща този въпрос и поради тази причина решихме със студентите да проведем собствено изследване. Въпросникът бе съставен, тестван и усъвършенстван от авторите, а студентите бяха анкетаторите. Предвид това, че въпросникът беше готов малко преди коледните празници на 2015 г., студентите имаха достатъчно време до края на януари да раздадат и съберат 240 валидни анкетни карти. От обсъждането на картите стана ясно, че в повечето случаи те са посещавали по един или друг повод такива заведения и са раздавали картите на различни служители за доброволно попълване. Това предполага висока степен на достоверност на данните, още повече че липсващите отговори на един или друг въпрос са много малко – под 3% от случаите.

3.1. Характеристики на извадката

Анкетирани са **240 служители** от ношни заведения в страната. От тях жените и мъжете са почти поравно (49.8% жени и 50.2% мъже). Преобладават респондентите със **средно-общообразователно ниво** (54%), 21% са със средно-професионално образование, 18% – бакалаври, 3% – магистри и 4% – с основно образование. В зависимост от **заеманата длъжност** 39% са сервитьори, 36% – бармани, 6% – охранители, по 5% – артисти/танцьори и зам. управители, 3% – DJ, по 1% – хигиенисти и хостеси и останалите са под 1% (промотъри и гардеробиери). По-голямата част от анкетираните са **на възраст 21-25 г.** (49%), следвани от тези на възраст 16-20 г. (25%), 26-30 г. (20%) и над 30 г. – 6%. Средната възраст на работещите е 24 г. Сред анкетираните преобладават служители **със стаж до 1 г.** (34%), следвани от тези със стаж от 1 до 2 г. (25%), от 2 до 3 г. – 17% и служители с над 3 г. стаж (24%). Средният стаж на анкетираните лица е 2.9 г.

Преобладаващата част от заведенията са **от голям/областен град** (59%), следвани от заведения в столицата (27%), малък град (12%) и курортно място (2%). По-голямата част от заведенията имат **от 10 до 15 души персонал** (40%), следвани от тези със 16-20 души персонал (27%), микро-заведения с брой служители от 0 до 9 (18%) и заведения с над 20 служители (15%). Според дефиницията на ЕС всички те принадлежат към категорията микро и малки предприятия

В преобладаващата част от отговорите на респондентите не се наблюдават съществени разлики между мъжете и жените, възрастовите групи, стажа, типа населено място и размера на фирмата. Поради тази причина при представянето на резултатите ще бъде обърнато внимание само на очертаващите се значими различия.

3.2. Възприятия на рисковите фактори на работното място от работещите в ношни заведения

Риск от трудова злополука: За почти **28%** от анкетираните съществува **значителен риск** от трудова злополука на работното място. Около 40% оценяват този риск като нисък, а общо 32% смятат, че има някакъв риск в средна степен (Приложение, Табл. 1). Значими разлики има само в отговорите на респондентите с **различни професии и длъжности**. Рискът е значителен в по-голяма степен за работещите като охранители (73%), хостеси (67%), зам. управители (60%) и DJ (57%); нисък главно за хигиенисти (67%) и артисти/танцьори (67%).

Риск от професионално заболяване: Близко 2/3 смятат, че опасността от развиване на професионално заболяване във връзка с изпълняваната от тях работа е незначителна, 16% я оценяват в средна степен, докато около **27% считат, че тази опасност е голяма** (Прил., Табл. 2). Подобно на отговорите на предишния въпрос, значими разлики има в отговорите на респондентите с **различни професии и длъжности**, но се наблюдават такива и при хората от **различни населени места** и на **различна възраст**. Опасността е значителна в по-голяма степен за работещите като хостеси (67%), артисти/танцьори (58%) и DJ (57%); средна главно за зам. управители (40%), част от DJ (29%); и ниска предимно за хигиенисти (67%) и артисти/танцьори (67%) (Cramer's V= 0,264, Approx. Sig.= 0,008). Тази опасност е по-силно усещана в заведенията от столицата (40%) и курортните места (40%) (Cramer's V=0,177, Approx. Sig.=0,043), а така също и от служителите над 30 г. (43%) (Cramer's V= 0,194, Approx. Sig.= 0,014).

Риск от нервно напрежение: За разлика от отговорите на първите два въпроса, над половината от анкетираниите (**53%**) **смятат, че работата им е свързана с високо нервно напрежение**; 24% го приемат за средно; докато 23% считат, че то е ниско (Табл. 1).

Таблица 1. Настоящата ми работа е свързана с високо нервно напрежение (%)

		Брой	Процент	Валиден процент	Кумулативен процент
Скала: 1 – напълно несъгласен; 5 – напълно съгласен	1	19	7.9	7.9	7.9
	2	36	15.0	15.0	22.9
	3	58	24.2	24.2	47.1
	4	60	25.0	25.0	72.1
	5	67	27.9	27.9	100.0
	Общо	240	100.0	100.0	

Тук значимите разлики са според **длъжности и професии, възрастови групи, стаж и размер на фирмата**. Напрежението е високо главно за DJ (100%), хостеси (100%), управители/собственици (73%), хигиенисти (67%), охрана (67%) и сервитьори (58%), а е ниско най-вече за артисти/танцьори (67%) (Cramer's V= 0,269, Approx. Sig.= 0,004). Напрежението е високо предимно за работещите на възраст 26-30 г. (72%) (Cramer's V= 0,190, Approx. Sig.= 0,017), а така също за тези със стаж от 1 до 2 г. (66%) и над 3 г. (63%) (Cramer's V= 0,205, Approx. Sig.= 0,005). От високо напрежение се оплакват най-вече служителите от микро-фирмите (74%) (Cramer's V= 0,182, Approx. Sig.= 0,041).

Риск от физическо натоварване: Работата е свързана със **силно физическо натоварване за около 35%** от респондентите, за други 35% тя не предполага такова натоварване, а за 30% физическото натоварване е средно (Прил., Табл. 3). Единствената значима разлика в 90% доверителен интервал е между работещите в курортните места, за 80% от които натоварването е силно (Cramer's V= 0,172, Approx. Sig.= 0,058).

Риск от използване на работното оборудване: Едва 16% от анкетираниите намират, че съществува голям риск. За 19% рискът е среден и за **65% този риск е нисък** (Прил., Табл. 4). Значимите разлики, в случая, са между възрастовите групи и заведенията от различните населени места. Този риск се отчита като **висок** от малко по-голям дял от служителите **на възраст над 30 г.** (21%) (Cramer's V= 0,182, Approx. Sig.= 0,032) и

от доста по-голям дял от **работещите в курортите (60%)** (Cramer's $V=0,176$, Approx. Sig.=0,046). По другите показатели няма значими разлики.

Риск, свързан с обслужваните клиенти: Рисковете (проблемите) във връзка със спецификата на обслужваните клиенти са отчетени **като високи от 47% от анкетираните**. Тези рискове са средни за 19% и ниски за малко над една трета от тях (34%) (Прил., Табл. 5). По повечето показатели няма значими разлики, освен при диференциацията по професии и длъжности в 90% доверителен интервал. Рискът се възприема като висок предимно от охраната (87%), хостесите (67%) и хигиенистите (67%) (Cramer's $V=0,243$, Approx. Sig.=0,055).

Риск, свързан с нетрадиционното работно време: **Значителни рискове** за здравето и живота си във връзка с нетрадиционното работно време **отчитат 45% от анкетираните**. За 22% този риск е среден, а за останалите 33% – нисък. Единствената съществена разлика е сред работещите от **малък град**, като 61% от тях смятат, че нетрадиционното работно време създава голям риск за тяхното здраве и живот (Табл. 2)

Таблица 2. Налице са проблеми (рискове за здравето и живота) във връзка с нетрадиционното работно време * Тип населено място (%)

		Тип населено място			Столица	Общо
		Курорт	Малък град	Голям/областен град		
Скала: 1 – напълно несъгласен; 5 – напълно съгласен	1		7,1	14,7	11,3	12,6
	2	60,0	10,7	20,6	17,7	19,5
	3		21,4	19,9	32,3	22,9
	4	20,0	17,9	28,7	24,2	26,0
	5	20,0	42,9	16,2	14,5	19,0
	Общо	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(Cramer's $V=0,179$, Approx. Sig.=0,035)

Риск, свързан с шума: Малко по-висок дял от анкетираните (**46%**) смятат, че шумът представлява **сериозен рисков фактор** за тяхното здраве. За 22% този риск е среден, а за 32% – нисък (Прил., Табл. 6). Съществените разлики тук са по **длъжности и професии**. Рискът е оценен като значим предимно от DJ (86%) и артисти/танцьори (58%). Рискът е среден главно за хигиенисти (67%) и управители (42%), а нисък – предимно за зам. управители (60%) (Cramer's $V=0,250$, Approx. Sig.=0,032).

Риск, свързан с осветлението: Рискът за здравето във връзка с осветлението в заведенията е **висок за 33%** от работещите, среден – за 21% и нисък за 47% (Прил., Табл. 7). Този риск е нисък предимно за мъже (53%) и среден предимно за жени (26%) (Cramer's $V=0,203$, Approx. Sig.=0,045). Другата значима разлика е спрямо размера на заведението. Половината (50%) от работещите в **по-големите заведения** отчитат този риск като висок (Cramer's $V=0,180$, Approx. Sig.=0,047).

Риск, свързан със замърсяването на въздуха: **Значителни рискове** за здравето и живота, свързани със замърсяването на въздуха на работното място **споделят 44%** от всички анкетираните, без значими разлики по основните характеристики (Прил., Табл. 8).

3.3. Удовлетвореност от работата

Възможности за развитие и кариера: Едва **20%** от анкетираните считат, че сегашната им работа дава възможност за **бъдещо развитие** и кариера, докато **63%** **изразяват несъгласие**, а 17% нямат определено мнение (Прил., Табл. 9). Няма значими разлики по пол, тип населено място и размер на фирмата. Такива разлики обаче са налице в зависимост **от възрастта и стажа**, както и от **длъжностите/професиите** на респондентите. С увеличаването на възрастта, нараства дялът на тези, които виждат възможности за развитие и кариера – такива са 50% от служителите на възраст над 30 г. срещу 15-16% от служителите на възраст до 20 г. и 25 г. (Табл. 3).

Таблица 3. Смятате ли, че работата ви дава възможност за бъдещо развитие и кариера? (разпределение според възрастта) (%)

		Възрастови групи				Общо
		16-20 г.	21-25 г.	26-30 г.	Над 30 г.	
Скала: 1 – напълно несъгласен; 5 – напълно съгласен	1	40.0	25.5	13.6	14.3	26.0
	2	25.5	41.8	38.6	21.4	35.9
	3	18.2	16.4	18.2	14.3	17.0
	4	14.5	10.9	25.0	28.6	15.7
	5	1.8	5.5	4.5	21.4	5.4
Общо		100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

(Cramer's V= 0,193, Approx. Sig.= 0,015)

Подобна е ситуацията и със стажа. По-голям дял от служителите със стаж над 3 г. виждат добри възможности за развитие и кариера (35%) срещу едва 12% от служителите със стаж до 1 г. (Cramer's V= 0,271, Approx. Sig.= 0,000). Що се отнася до длъжностите/професиите: възможности виждат предимно DJ (71%), управители (58%) и зам. управители (60%). Няма такива възможности главно според хигиенисти (100%), артисти/танцьори (80%), сервитьори, бармани, хостеси и охрана (около 66% от тях) (Cramer's V= 0,305, Approx. Sig.= 0,000).

„Оценка“ за работата – „Бихте ли препоръчали подобна работа на ваши близки и приятели?“. От запитаните **23% биха препоръчали** тази работа на близки и приятели; **42% биха се въздържали**; и 35% донякъде биха направили подобна препоръка (Прил., Табл. 9). Тук единствената значима разлика е по длъжности и професии. Препоръките биха дошли в по-голяма степен от управители/собственици (58%), зам. управители (40%) и хостеси (33%). Не биха препоръчали тази работа хигиенистите (100%), охранителите (57%) и артистите/танцьорите (50%) (Cramer's V= 0,288, Approx. Sig.= 0,000).

Общо удовлетворение от работата: От запитаните, **40% са напълно или по-скоро удовлетворени** от сегашната си работа, 23% – не са, а 37% са някъде по средата. Удовлетворени в по-голяма степен са мъжете (49% при 30% от жените) (Cramer's V= 0,232, Approx. Sig.= 0,013). Налице е по-висока степен на удовлетвореност и от някои длъжности и професии: зам. управители (80%), артисти/танцьори (83%) и управители/собственици (58%) (Cramer's V= 0,352, Approx. Sig.= 0,000). Няма значими разлики по тип населено място, възрастови групи и размер на фирмата. Такива разлики има, обаче, в зависимост от стажа: близо 57% от служителите със стаж над 3 г. са удовлетворени в сравнение с 30% от служителите със стаж до 1 г. (Табл. 4)

Таблица 4. В каква степен се чувствате удовлетворени от работата си?

		Стаж в заведението				Общо
		0 - 1 г.	0 - 1 г.	0 - 1 г.	0 - 1 г.	
Скала: 1 – напълно несъгласен; 5 – напълно съгласен	1	10.5	10.7		3.8	7.2
	2	22.4	14.3	7.9	15.1	16.1
	3	36.8	39.3	47.4	24.5	36.3
	4	27.6	30.4	34.2	35.8	31.4
	5	2.6	5.4	10.5	20.8	9.0
	Общо	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

(Cramer's V= 0,198, Approx. Sig.= 0,010)

4. Заключение

Анализът на рисковите фактори за работа в нощни заведения показва, че с най-високи стойности са факторите: високо нервно напрежение (средна стойност 3.50 по 5-степенна скала); шум (3.30); специфика на обслужваните клиенти (3.28); нетрадиционно работно време (3.21); замърсяване на въздуха (3.12); силно физическо натоварване (3.02). Най-ниско е оценен рискът от използване на работното оборудване (2.29), следван от професионално заболяване във връзка с изпълняваната работа (2.55); осветление (2.82) и трудова злополука (2.91). Удовлетворението от работата също е над средно ниво (3.19). Препоръките за подобна работа на близки и познати е около средата (2.75), а отговорите на въпроса дали тази работа дава възможност за бъдещо развитие и кариера имат по-ниска от средната стойност (2.37).

Тези резултати, както и общата демографска характеристика на респондентите дават основание да се обобщи, че: (1) в нощните заведения **работят предимно млади хора** (до 25 г.), за които в повечето случаи това е първа работа и (2) голямата част от тези млади хора, гледат на сегашната работа най-често като на **временна**.

Сравнително високото ниво на удовлетворение може да отразява типичното за младите хора желание за работа, свързана с повече забавления. В същото време тази работа изглежда временна поради това, че не дава много възможности за бъдещо развитие и кариера. Ако лицата не си намерят друга работа обаче, започват да свикват със сегашната и да търсят възможности за изява. Не случайно такива възможности според данните отчитат предимно служителите с по-висок стаж и на относително по-висока възраст.

Поради ограничения трудов опит или липсата на такъв, голяма част от респондентите по всяка вероятност не познават добре трудовото законодателство и не са наясно в какво се изразява правото им на здравословен и безопасен труд. Не е за пренебрегване и фактът, че за да не загубят работата си (а и понеже гледат на нея като на временна), служителите предпочитат да не протестират дори и когато виждат нередности.

Освен това почти всички рискови фактори проявяват негативното си влияние след известно „натрупване“ и след време. За младия и устойчив организъм това влияние се изразява в моментен дискомфорт, който лесно се преодолява и не оставя „видими последствия“. В този смисъл опасностите за здравето и живота, произтичащи от условията и характера на работата не се осъзнават и не се и отчитат като голям проблем.

В заключение, можем да отправим препоръка към работодателите за стриктно спазване на нормативните изисквания и (независимо от „цената“) за осигуряване на колкото се може по-безопасни и комфортни условия за работещите. Към самите работещи в нощни заведения, препоръката е – независимо колко „временна“ ви изглежда работата и колко „далечна“ и минимална ви се струва вероятността да пострадате – следете сами за безопасността си и изисквайте полагаемите ви се здравословни условия на труд.

Литература:

1. „Закон за здравословни и безопасни условия на труд“, ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.11.2015, <<http://lex.bg/laws/ldoc/2134178305>>, (10.03.2016 г.).
2. „Инструкции по ЗБУТ“, февруари, 2016, <<http://zbut.bg/>>, (09.03.2016 г.).
3. „Нормативна уредба - здравословни и безопасни условия на труд“, февруари 2016, <<http://www.mengineer-bg.com/promociqnazdraveto.html>>, (08.03.2016 г.).
4. „Рамкова директива на ЕС 89/391“ и свързаните с нея Директива 89/654 (работни места), Директива 89/655 (работни съоръжения), Директива 89/656 (лични предпазни средства), <<https://osha.europa.eu/bg/legislation/directives>>, (15.03.2016).

Приложение**Таблица 1.** Съществува значителен риск от трудова злополука на работното ми място

	Брой	Процент	Валиден процент	Кумулативен процент
Скала: 1 - напълно несъгласен; 5 - напълно съгласен	1	29	12.1	12.1
	2	65	27.1	39.2
	3	77	32.1	71.3
	4	37	15.4	86.7
	5	32	13.3	100.0
	Общо	240	100.0	100.0

Таблица 2. Има голяма опасност от развиване на професионално заболяване във връзка с изпълняваната от мен работа

	Брой	Процент	Валиден процент	Кумулативен процент
Скала: 1 - напълно несъгласен; 5 - напълно съгласен	1	69	28.7	28.9
	2	66	27.5	56.5
	3	38	15.8	72.4
	4	36	15.0	87.4
	5	30	12.5	100.0
	Total	239	99.6	100.0
Missing	System	1	.4	
	Общо	240	100.0	

Таблица 3. Работата ми предполага силно физическо натоварване

	Брой	Процент	Валиден процент	Кумулативен процент
Скала: 1 - напълно несъгласен; 5 - напълно съгласен	1	38	15.8	15.8
	2	45	18.8	34.6
	3	71	29.6	64.2
	4	47	19.6	83.8
	5	39	16.3	100.0
	Общо	240	100.0	100.0

Таблица 4. Съществува голям риск (опасност) при използване на работното оборудване

	Брой	Процент	Валиден процент	Кумулативен процент
Скала: 1 - напълно несъгласен; 5 - напълно съгласен	1	73	30.4	30.5
	2	79	32.9	63.6
	3	46	19.2	82.8
	4	26	10.8	93.7
	5	15	6.3	100.0
	Total	239	99.6	100.0
Missing	System	1	.4	
	Общо	240	100.0	

Таблица 5. Налице са доста рискове (проблеми) във връзка със спецификата на обслужваните клиенти

		Брой	Процент	Валиден процент	Кумулативен процент
Скала: 1 - напълно несъгласен; 5 - напълно съгласен	1	30	12.5	12.5	12.5
	2	49	20.4	20.4	32.9
	3	46	19.2	19.2	52.1
	4	55	22.9	22.9	75.0
	5	60	25.0	25.0	100.0
	Общо	240	100.0	100.0	

Таблица 6. Съществуват значителни рискове за здравето и живота, свързани със шума на работното място

		Брой	Процент	Валиден процент	Кумулативен процент
Скала: 1 - напълно несъгласен; 5 - напълно съгласен	1	31	12.9	12.9	12.9
	2	43	17.9	17.9	30.8
	3	54	22.5	22.5	53.3
	4	47	19.6	19.6	72.9
	5	65	27.1	27.1	100.0
	Общо	240	100.0	100.0	

Таблица 7. Съществуват значителни рискове за здравето и живота, свързани с осветлението на работното място

		Брой	Процент	Валиден процент	Кумулативен процент
Скала: 1 - напълно несъгласен; 5 - напълно съгласен	1	45	18.8	18.8	18.8
	2	65	27.1	27.1	45.8
	3	50	20.8	20.8	66.7
	4	48	20.0	20.0	86.7
	5	32	13.3	13.3	100.0
	Общо	240	100.0	100.0	

Таблица 8. Съществуват значителни рискове за здравето и живота, свързани със замърсяването на въздуха на работното място

		Брой	Процент	Валиден процент	Кумулативен процент
Скала: 1 - напълно несъгласен; 5 - напълно съгласен	1	48	20.0	20.0	20.0
	2	39	16.3	16.3	36.3
	3	47	19.6	19.6	55.8
	4	48	20.0	20.0	75.8
	5	58	24.2	24.2	100.0
	Общо	240	100.0	100.0	

Таблица 9. Бихте ли препоръчали подобна работа на ваши близки и приятели?

		Брой	Процент	Валиден процент	Кумулативен процент
Скала: 1 - напълно несъгласен; 5 - напълно съгласен	1	35	14.6	14.8	14.8
	2	63	26.3	26.6	41.4
	3	83	34.6	35.0	76.4
	4	38	15.8	16.0	92.4
	5	18	7.5	7.6	100.0
	Total	237	98.8	100.0	
Missing	System	3	1.3		
Общо		240	100.0		